

ANEKS 7

SPORAZUM O IZBEGLICAMA I RASELJENIM LICIMA

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosna i Hercegovina i Republika Srpska (strane) usaglasile su se o sledećem:

POGLAVLJE JEDAN: ZAŠTITA

ČLAN 1

1. Sve izbeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Imaće pravo na povrat imovine koja im je oduzeta za vreme neprijateljstva od 1991. godine i da dobiju kompenzaciju za svu imovinu koja im se ne može povratiti. Svaki povratak izbeglica i raseljenih lica je važan cilj rešavanja konflikata u Bosni i Hercegovini. Strane potvrđuju da će prihvatiti takvih osoba koje su napustile svoju teritoriju, uključujući one kojima je bila odobrena privremena zaštita trećih zemalja.

2. Strane će osigurati da izbeglicama i raseljenim licima dozvoli bezbedan povratak, bez rizika uznemiravanja, zastrašivanja, progona ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog porekla, verskog opredeljenja ili političkog mišljenja.

3. Strane će preduzeti sve neophodne korake za sprečavanje aktivnosti unutar svojih teritorija koje bi ometale i sprečavale bezbedan, dobrovoljan povratak izbeglica ili raseljenih lica. Da bi pokazali svoje opredeljenje za obezbeđenje punog postizanja ljudskih prava i osnovnih sloboda svih lica u svojoj jurisdikciji i za stvaranje bez odlaganja uslova pogodnih za povratak izbeglica i raseljenih lica, strane će odmah preduzeti sledeće mere za izgradnju poverenja:

- a) ukidanje unutrašnjeg zakonodavstva i administrativnih taksi sa diskriminaciskom namerom ili efektom,
- b) prevenciju i promptno potiskivanje bilo kakvog pisanog ili verbalnog poticanja, putem medija ili drugačije, etničkog ili religioznog neprijateljstva ili mržnje,
- c) širenje, putem medija upozorenja, protiv i promptno suzbijanje akata odmazde putem vojnih, paravojnih i policijskih službi ili od strane drugih zvaničnika ili privatnih lica,
- d) zaštitu etničkog i kroz ili manjinskog stanovništva gde god da se nađu i obezbeđivanje trenutnog pristupa ovoj populaciji od strane međunarodnih humanitarnih organizacija i posmatrača,
- e) službeni progon, otpuštanje i transfer, kako je odgovarajuće, osoba u vojnim, paravojnim i policijskim snagama i drugim javnim službama, odgovornim za ozbiljna kršenja osnovnih prava lica koja pripadaju etničkoj ili manjinskoj grupi.

4. Izbor odredišta će biti na pojedincu ili porodici. Pri tom bi trebalo sačuvati princip jedinstva porodice. Strane se neće mešati u povratnikov izbor odredišta, niti će ih prisiljavati da ostanu ili se kreću ka situacijama ozbiljne opasnosti ili nesigurnosti, ili ka oblastima kojima nedostaje osnovna infrastruktura neophodna za nastavljane normalnog života. Strane će obezbediti protok informacija neophodnih kako bi izbeglice i raseljena lica mogli formirati procene o lokalnim uslovima za povratak.

5. Strane pozivaju visokog komesara Ujedinjenih nacija za izbeglice da razradi u uskoj saradnji sa zemljama azila i stranama plan repatrijacije koji će dozvoliti skori, mini regulisan i povratak u fazama izbeglica i raseljenih lica, koji može uključivati prioritete za izvesna područja i izvesne kategorije povratnika. Strane su se saglasile da implementiraju takav plan i da usklade svoje međunarodne i unutrašnje zakone s njim. Na osnovu toga su pozvali države koje su prihvatile izbeglice da promovišu skori povratak izbeglica i raseljenih lica u skladu sa međunarodnim zakonom.

ČLAN 2

STVARANJE ODGOVARAJUĆIH USLOVA ZA POVRATAK

1. Strane se obavezuju da stvore na svojim teritorijama političke, ekonomske i društvene uslove koji pridonose dobrovoljnom povratku i harmoničnoj reintegraciji izbeglica i raseljenih lica bez preferiranja bilo koje posebne grupe. Strane će obezbediti svu moguću pomoć izbeglicama i raseljenim licima i raditi u cilju omogućavanja njihovog dobrovoljnog povratka na mirni, regulisan i postepen način u skladu sa planom repatrijacije UNHCR.

2. Strane neće diskriminisati povratnike izbeglice i raseljena lica u odnosu na regrutovanje u svoju službu i pozitivno će razmatrati zahteve za izuzimanje iz vojne ili drugih obaveznih službi koje se baziraju na individualnim prilikama, tako da omogući povratnicima da ponovo grade svoje živote.

ČLAN 3

SARADNJA SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I MEĐUNARODNIM POSMATRANJEM

1. Strane sa zadovoljstvom posebno spominju vodeću humanitarnu ulogu UNHCR-a, koja je poverena od strane generalnog sekretara UN, s ulogom koordiniranja među svim agencijama koje pomažu u repatrijaciji i pomoći izbeglicama i raseljenim licima.

2. Strane će obezbediti pun i neometan pristup UNHCR, međunarodnom komitetu crvenog krsta (ICRC), programu za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP), i drugim relevantnim međunarodnim, unutrašnjim i nevladinim organizacijama svim izbeglicama i raseljenim licima, sa ciljem da omoguće rad ovih organizacija u traganju za osobama, obezbeđivanju medicinske pomoći, raspodeli hrane, pomoći u reintegraciji, obezbeđivanju privremenog i stalnog smeštaja i drugih aktivnosti vitalnih za obavljanje mandata i operativnih odgovornosti, bez administrativnih prepreka. Ove aktivnosti će uključivati tradicionalne zaštitne funkcije i nadzor osnovnih ljudskih prava i humanitarnih uslova kao i implementaciju odredaba ovoga poglavlja.

3. Strane će se pobrinuti za bezbednost svog takvog osoblja takvih organizacija.

ČLAN 4

POMOĆ U REPATRIJACIJI

Strane će omogućiti obezbeđivanje adekvatno nadziranje, kratkoročne pomoći u repatrijaciji na nediskriminisanoj osnovi za sve povratnike izbeglice i raseljena lica koji su u oskudici, u skladu sa planom sačinjenim od strane UNHCR i drugih relevantnih organizacija, da omoguće porodicama i pojedincima povratnicima da ponovo uspostave život i sredstva za život u lokalnoj zajednici.

ČLAN 5

NESTALE OSOBE

Strane će obezbediti informacije preko mehanizama traganja ICRC svim nestalim osobama. Strane će takođe u potpunosti saradnjivati sa ICRC u njegovim naporima da odredi identitete, boravište i sudbinu nestalih.

ČLAN 6

AMNESTIJA

Svaka izbeglica ili raseljeno lice povratnik, optužen za krivično delo, svako osim teškog kršenja međunarodnog humanitarnog prava, kao što je definisano statutom međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, od 01.01.1991. godine ili krivično delo koje nije povezano sa konfliktom, po povratku će uživati amnestiju. Ni u kom slučaju neće se nametati optužbe iz političkih ili drugih neprikladnih razloga da bi se izbegla primarna amnestija.

POGLAVLJE DVA: KOMISIJA ZA RASELJENA LICA I IZBEGLICE

ČLAN 7

OSNIVANJE KOMISIJE

Strane ovim osnivaju nezavisnu komisiju za raseljena lica i izbeglice (komisija). Komisija će imati sedište u Sarajevu, a može imati urede na drugim lokacijama za koje smatra potrebnim.

ČLAN 8 SARADNJA

Strane će sarađivati sa radom komisija, poštivaće i implementirati njene odluke ekspeditivno i u dobroj meri, u sardnji sa relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje su odgovorne za povratak i reintegraciju izbeglica i raseljenih lica.

ČLAN 9 SASTAV

1. Komisija će biti sastavljena od devet članova. U okviru od 90 dana nakon stupanja ovog sporazuma na snagu, federacija BiH će imenovati 4 člana, dva na termin od tri godine, a druge na termin od 4 godine. Republika Srpska će imenovati dva člana, jednog na termin od 3 godine, a drugog na 4 godine, predsednik evropskog suda za ljudska prava će postaviti ostale članove svakog na period od 5 godina i proglašiće jednog od tih članova za predsedavajućeg. Članovi komisije mogu biti ponovo imenovani.

2. Članovi komisije moraju biti moralno podobni.

3. Komisija može zasedati u odborima kako je utvrđeno njenim pravilima i propisima. Reference na komisiju u ovom aneksu će uključiti, kao što je odgovarajuće, takve odbore osim što pravo proglašenja pravila i propisa pripada komisiji kao celini. 4. Članovi imenovani nakon transfera opisanog u članu DŽVI ispod će biti imenovani od strane predsedništva BiH.

ČLAN 10 PROSTORIJE, OSOBLJE I TROŠKOVI

1. Komisija će imati odgovarajuće prostorije i profesionalno kompetentno osoblje sa iskustvom u administrativnim, finansijskim, bankarskim i zakonskim pitanjima, da bi joj pomoglo pri vršenju njenih funkcija. Osoblje će predvoditi izvršni službenik kojeg će imenovati komisija.

2. Plate i troškove komisije i njenog osoblja strane će odrediti zajednički, a snosiće ih strane pođednako.

3. Članovi komisije neće biti krivično niti građanski odgovorni za bilo koji akt izvršen u okviru svojih dužnosti. Članovima komisije i njihovim porodicama koji nisu državljani Bosne i Hercegovine biće dodeljene iste privilegije i imunitet koje uživaju diplomatski predstavnici i njihove porodice na osnovu Bečke konvencije o diplomatskim odnosima.

4. Komisija može primati pomoć od međunarodnih i nevladinih organizacija, u njihovim oblastima specijalne ekspertize koja je u okviru mandata komisije, pod uslovima koji će se usaglasiti.

5. Komisija će sarađivati sa drugim entitetima utvrđenim opštim okvirnim sporazumom, koje su strane usaglasile, ili autorizovanim od SB UN.

ČLAN 11 MANDAT

Komisija će primati i odlučivati o svakom potraživanju nepokretne imovine u Bosni i Hercegovini, kada imovina nije bila dobrovoljno prodana ili na drugi način prenesena od 01.04.1992. godine i kada potraživač ne uživa trenutno posedovanje te imovine. Potraživanja mogu biti za povrat imovine ili pravednu naknadu umesto povrata.

ČLAN 12 POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Po prijemu potraživanja komisija će odrediti zakonskog vlasnika imovine u odnosu na koju je potraživanje napravljeno i vrednost te imovine. Komisija preko svog osoblja ili pravovremeno određene međunarodne ili nevladine organizacije biće ovlašćena da ima pristup bilo kojim i svim popisima imovine u Bosni i Hercegovini i bilo kojoj i svoj nepokretnoj imovini lociranoj u Bosni i Hercegovini u cilju inspekcije, proračuna i procene vezane za razmatranje potraživanja.

2. Svakoj osobi koja traži povrat imovine za koju komisija utvrdi da je zakonski vlasnik te imovine biće dodeljen njen povrat. Svakoj osobi koja traži kompenzaciju u zamenu za povrat, za koju komisija utvrdi da je zakonski vlasnik te imovine bit će dodeljena pravična kompenzacija koju odredi komisija. Komisija će donositi odluke većinom svojih članova.

3. U određivanju zakonskog vlasnika imovine, komisija neće priznati za validnu nijednu nelegalnu transakciju imovine, uključujući svaki transfer koji je napravljen pod pritiskom, u zamenu za dozvolu za izlazak ili dokumente, ili je na drugi način bila u vezi sa etničkim čišćenjem. Svaka osoba kojoj je dodeljen povrat imovine može prihvatiti odgovarajući ugovorni aranžman prije nego preuzme vlasništvo.

4. Komisije će ustanoviti fiksne tarife koje se mogu primenjivati za određivanje vrednosti svake nepokretne imovine u Bosni i Hercegovini, koja je podložna potraživanju kod komisije. Omeri će se bazirati na proceni ili snimanju imovine na teritoriji Bosne i Hercegovine poduzetih prije 01.4.1992.godine, ako su dostupni ili se može bazirati na drugim prikladnim kriterijima određenim od komisije.

5. Komisija će imati pravo da sprovede sve transakcije neophodne da transferira ili prenese, stavi pod hipoteku, izda ili na drugi način rasporedi imovinu u odnosu na koju je potraživanje napravljeno, ili za koju je utvrđeno da je napuštena. Naročito, komisija može zakonito prodavati, staviti pod hipoteku ili izdavati nepokretnu imovinu bilo kom građaninu BiH ili bilo kojoj strani, kada je zakonski vlasnik tražio i dobio kompenzaciju u zamenu za povrat ili se za imovinu utvrdi da je napuštena u skladu sa lokalnim zakonom. Komisija, također, može izdati imovinu za koju se razmatra konačno utvrđivanje vlasnika.

6. U slučaju kada je potražitelju dodeljena kompenzacija u zamenu za povrat imovine, komisija može dodeliti novčanu naknadu ili kompenzacijsku obveznicu za buduću kupovinu nepokretne imovine. Strane pozdravljaju spremnost međunarodne zajednice za pomoć pri izgradnji i finansiranju smeštaja u Bosni i Hercegovini da prihvati kompenzacijske obveznice koje dodeljuje komisija kao platežno sredstvo i da dodele osobama imaojcima takvih kompenzacijskih obveznica prioritet u dodeljivanju tog smeštaja.

7. Odluke komisije biće konačne i svaki prenos, isprava, hipoteka ili drugi zakonski instrument napravljen ili dodeljen od komisije biće priznat kao zakonit širom Bosne i Hercegovine.

8. Izostanak saradnje sa komisijom od bilo koje strane ili pojedinca neće sprečiti komisiju u donošenju odluka.

ČLAN 13 UPOTREBA NEZAPOSEDNUTE IMOVINE

Strane nakon što obaveste komisiju u saradnji sa UNHCR i drugim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje doprinose u pomoći i rekonstrukciji mogu privremeno smestiti izbeglice i raseljena lica u nezaposednutu imovinu, koja je podložna finalnom utvrđivanju vlasništva od komisije i uz pripreme odredbe iznajmljivanja koje komisija zahteva.

ČLAN 14 IMOVINSKI FOND IZBEGLICA I RASELJENIH LICA

1. Imovinski fond izbeglica i raseljenih lica (fond) će biti osnovan u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, a njime će upravljati komisija. Fond će se nadopunjavati kroz kupovinu, prodaju, iznajmljivanje i hipoteke nepokretne imovine koja je objekat potražnje kod komisije. Takođe se može nadopunjavati direktnim uplatama strana, ili priložima drugih zemalja ili međunarodnih i nevladinih organizacija.

2. Kompenzacijske obveznice izdate na osnovu člana 12 (6) će formirati buduću pasivu fonda pod terminima i uslovima koje će definirati komisija.

ČLAN 15 PRAVILA I PROPISI

Komisija će objavljivati takva pravila i propise, u skladu sa ovim sporazumom, koji mogu biti neophodni za obavljanje njene funkcije. U razradi ovih pravila i propisa komisija će uzimati u obzir domaće zakone o vlasničkim pravima.

ČLAN 16
TRANSFER

Pet godina nakon što sporazum stupi na snagu, odgovornost za finansiranje i rad komisije će se preneti na Vladu BiH osim ako se strane ne dogovore drugačije. U slučaju ovog drugog, komisija će nastaviti da radi kako je gore navedeno.

ČLAN 17
OBAVEŠTENJE

Strane će izdati obaveštenje o uslovima ovog sporazuma širom Bosne i Hercegovine i u svim zemljama za koje se zna da u njima ima osoba koje su bile državljani ili nastanjeni u Bosni i Hercegovini.

ČLAN 18
STUPANJE NA SNAGU

Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.